

חסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת פנחס

מה יוצר את קשר הנישואין?

מה ההבדל בין חתונה של גויים לזו של יהודים? למה "קנאים פוגעין בו" ולא בית דין ואיך אפשר לבטא בזוגיות שלנו את האמונה בה? שיעור יסודי על אמונה וזוגיות

קנאין פוגעין בו

בפרשתנו פנחס בן אלעזר מקבל במתנה מהקב"ה ברית כהונת עולם, בעקבות קנאתו לה'. לאחר שנשיא מעם ישראל, זמרי בן סלוא, חטא עם המדיינית לעיני כולם – פנחס הרג אותם. כך מתארים לנו חז"ל את שאירע באותו מעשה:

"וירא פנחס בן אלעזר" – מה ראה? אמר רב: ראה מעשה ונזכר הלכה. אמר לו – אחי אבי אבא, לא כך לימדתי ברדתך מהר סיני 'הבועל את כותית קנאין פוגעין בו'? אמר לו – קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא".

פנחס פעל על פי ההלכה הייחודית שמי שבועל אישה גויה קנאין פוגעין בו. ההלכה לא פוסקת שמי שבועל ארמית חייב מיתה בבית דין. להיפך, בבית דין לא יחייבו אותו דבר. ובכל זאת, ההלכה מתירה למי שמקנא לה' להרוג אותו.

במאמר שלפניכם ננסה להתבונן בהלכה הזו, ולהסביר את טעמה ומשמעותה.

מה יוצר את הקשר?

קודם כל נתבונן בהבדל בין חתונה של גויים לבין נישואין של יהודים. בברכת האירוסין אנו אומרים: מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין. הייחודיות של עם ישראל באה לידי ביטוי בעיקר בצורה בה בונים את הקשר בין איש לאישה.

הרמב"ם מסביר את הרעיון בשפה בהירה (הלכות אישות, א א): "קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה בשוק אם רצה הוא והיא לישא אותה מכניסה לתוך ביתו ובועלה בינו לבין עצמו ותהיה לו לאשה. כיון שנתנה תורה נצטוו ישראל שאם ירצה האיש לישא אשה יקנה אותה תחלה בפני עדים ואח"כ תהיה לו לאשה שנאמר "כי יקח איש אשה ובא אליה".

מה שיוצר את הקשר בין איש לאישה לפני מתן תורה, ובימינו אצל גויים, הוא המציאות. אם האיש והאישה חיים ביחד – הם נחשבים נשואים; ואם האיש והאישה כבר לא חיים ביחד – הם כבר לא נחשבים נשואים. אבל מה שיוצר את הקשר בין איש לאישה אצל עם ישראל הוא לא המציאות אלא ההחלטה וההסכמה על ידי קנין שהם נעשים איש ואישה. גם מה שמבטל את הקשר בין איש לאישה אצל עם ישראל הוא לא העובדה שהם לא חיים יחד, אלא פעולה של נתינת גט שמקבעת החלטה והסכמה שהם כבר לא נשואים.

כאשר הקשר בין האיש והאישה נובע מדעת והסכמה, הוא מבטא שלא המציאות היא זו שמחברת ביניהם אלא זה שה' מסתכל עליהם כאיש ואישה. לעומת זאת, כאשר הקשר בין איש ואישה נובע מהמציאות בפועל, הוא מבטא שמצד ה' אין פה קשר אלא רק מציאות משותפת.

מיהו האדם בכלל

לפני שנעמיק בשורש ההבדל בין ישראל לגויים נזכיר עוד פרט שמבדיל בינינו בקשר הנישואין:

לפי התורה, האיש הוא זה שקונה את האישה ולא האישה קונה את האיש. האיש מקדש ולא האישה מקדשת, האיש מגרש ולא האישה מגרשת. לעומת זאת אצל הגויים האיש והאישה שווים במעמדם – במידה והם רוצים בקשר וחיים ביחד הקשר קיים, ובמידה ואחד מהם לא רוצה בקשר ונפרד מחברו הקשר מתבטל.

כעת נצלול לשורש ההבדל:

ההבדל בין ישראל לגויים ביצירת הקשר בין איש לאישה, נובע בעצם מהשאלה מיהו האדם בכלל.

כאשר ה' ברא את האדם, האדם נברא לבדו והאישה יצאה מתוכו. האדם נעשה 'בצלם אלקים', משום שגם אצל ה' זה כך – ה' היה לבדו והוציא מתוכו את הבריאה. לאחר שה' הוציא את הבריאה מתוכו, הוא מתייחס לבריאה והבריאה מתייחסת אליו ויש ביניהם קשר כמו של איש ואישה שמתייחסים זה אל זה. אמנם, למרות שה' מסתכל כך שיש אותו ויש את הבריאה כשניים שעומדים בפני עצמם, הוא בכל זאת תמיד 'מודע' כביכול לכך שהמקור של הבריאה היא ממנו.

בשונה מאדם הראשון וחווה שיצאה מתוכו, אצל בעלי החיים הזכר והנקבה נבראו עומדים בפני עצמם כבר ביצירתם הראשונית. אך לאחר בריאת אדם וחווה, גם הזכר והנקבה של בני האדם נולדים בפועל בפני עצמם.

הגויים מתנהלים לפי המציאות בפועל, וכיון שבפועל האיש והאישה נולדים בפני עצמם, ממילא הם מבססים את הקשר בין האיש והאישה על כך שכל אחד הוא נפרד בפני עצמו, ורק המציאות היא זו שמחברת ביניהם. בכך הגויים מעדיפים להידמות לבעלי החיים,

אצלם האיש והאישה עומדים נפרדים, ולא רוצים להידמות לאדם הראשון שנברא בצלם אלקים.

אבל עם ישראל לא מסתכל כך על המציאות. עם ישראל רוצה להסתכל על האיש והאישה כמו שה' מסתכל עליהם, וכמו שה' עשה אותם. אנחנו לא חושבים שה' עשה את האדם, ומשם ואילך המציאות מתגלגלת במנותק מה'; אנחנו חושבים שכל המציאות היא חלק מהיצירה הראשונית של האדם, והיא הצורה בה ה' מסתכל על כל המציאות, ועל כל איש ואישה שעתידיים להיות.

ממילא כאשר האיש והאישה רוצים קשר מתוקן, הם מחפשים קשר כזה שיביא לידי ביטוי את העובדה שהם נבראו בצלם אלקים, וכאשר האיש מתחתן הוא רוצה לבטא בכך את זה שהוא חלק מה'. כשם שה' מוציא מתוכו את הבריאה ומתייחס אליה, כך האיש מקדש את אשתו והיא נהיית לו לאישה.

הסבר ההלכה

כעת אנו יכולים להבין היטב את ההלכה בה פתחנו, שמי שבועל גויה קנאים פוגעים בו. כאשר יהודי בועל גויה, הוא מבטא שהוא לא רוצה קשר שיבטא את היותו חלק מה', אלא קשר כמו של בעלי חיים, שהמציאות היא זו שיוצרת אותו. כאשר יהודי עושה מעשה כזה, אמנם בית דין לא מעניש אותו, אבל יהודים שמקנאים לה' הורגים אותו. הסיבה לכך היא שה' רוצה שאנחנו נרצה מעצמנו בקשר שמבטא את הצלם אלקים שבנו ולא נעשה זאת רק כי ה' רוצה שנהיה בקשר כזה. לכן בית הדין שמייצג את ההנהגה של ה' עצמו לא מעניש על מעשה זה, אך ה' רוצה שאנו היהודים 'נבער' על כך ולא נוכל לעבור על מעשה כזה בשתיקה, ולכן על פי התורה קנאים מבני ישראל פוגעים בו.

שבת שלום!

בית המדרש 'עוד יוסף חי'

